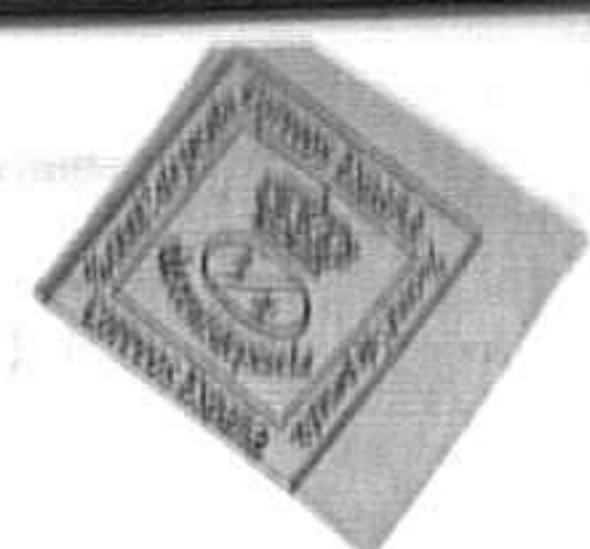

Lo Somatent

DIARI REGIONALISTA Y D' AVISOS Y NOTICIAS

Any XV

Reus, Diumenge 25 de Febrer de 1900

Núm. 3.501

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

En la Administració d'aquest diari y en les principals
libreries d'aquesta ciutat y de fora.
En Barcelona, litografia Mallorquina, carrer Junquera, 6.
No'retornar los originals encara que no's publicquin.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Reus, un mes	Pes. 1
n provincias trimestre	5'60
Extranger y Ultramar	7
Autències, à preus convencionals.	

PLASSA DE LA CONSTITUCIÓ, (PORXOS)

REUS

RE

Notas impresionistas

Està en lo mes de Moig, y sento l' flaire de renovació de vida que surt de les despulles de la mort que per arreu l' hivern ha escomptat....

Al caure la tarda, he anat a un dels tres cementiris tancats, desde fa vint anys, que hi ha a Madrid. Me agrada meditar sobre l' nou esclat de vida, allí absent, al pareixer, la vida s' ha extingit per sempre.

Apunto impresions que podrán servir per un quadro ó per un llibre, ó per res.

A les voras del camí que conduheix al cementiri, hi ha algunes cases baixes y rústiques, devant de les quals jugan uns xicots desarrapats y de carn terrosa, agitenats; semblan a aquells que posen los pintors impresionistes en los *avards* del Marroc.

M' han xiulat el passar y m' han tirat alguna parda. La paret que volta l' cementiri es de mahones, tots sellats per l' acció del temps. Una portalada, ab retxa de ferro rovellat, dona accés al edifici. Demunt d' ella s' hi veu, com empotrada a la paret, una closca de cap humà: no sé si es natural; sembla de guix.

Crona la portalada un campanaret. La campana es muda: no té batall y está voltada de trenyinas. En lo buyt que ocupa, hi saltironen alguns moixons fent: *piu-piu*, alegrament. No es muda la campana: he dit mal. Ans tocava a morts; ara canta, canta ab la veu dels aucells, l' himne del amor.

A un costat del cementiri, hi ha un camp herbós abont pastoran tres ó quatre vacas. Al altre, hi ha una extensa parada de blat. No s' veu una ànima.

Guayto al enretxat: veig lo guardiá del cementiri. Es un vell que camina encorvat, per l' ample pati d' ingress al edifici; rega unes torretas de flors, arregladas a la llargària de la paret. Es sòrt: li faig senyal de que vull entrar. Ja m' coneix, y m' ve a obrir.

Al fer corre l' enretxat, que empenyem ell y jo, los enforrellats y las rodas grinyolan com una bestia.

En l' arrasser del pàti orientat al mitj dia, encara hi ha muixets de fulles d' arbre secas, d' entre les quals s' aixecan herbas verdades y fins alguna rosella.

Lo de sempre. Les despullas de la mort servint de llit nupcial a la vida.

Me detinch a mirar les flors de les terretas, y mentre lo vell me conta que cada any ne trau menys quartos perque hi ha poca gent que visita l' cementiri, jo m' distrech en les meves caborias. Me semblan tristases aquelles flors; me sembla que l' ambient de la mort las annalitja ma simbla que l' ambiente de la vida.

Me'n vaig a passejar per les galeries nitxes. Lo sel cau a la posta. Lo fum d' una ximenea d' un forn de cal que hi ha proper al cementiri, s' escampa, ab negre polsim, per l' espay. Se sent l' esquella que porta al coll una de les vacas que fora pastoran, y l' soroll dels trens del ferrocarril que prop d'allí passan... y l' xiulet de les locomotoras.

Hi ha nitxes buyts ab les portes de fusta esberdades; n' hi ha que per entre la paret entrunada, s' veuen los estàtuts; en un d' ells per un escletje, hi entra un raig de sol....

En alguns encara hi ha coronas de flors artificials convertides en massa de drap y filferro; en altre, dintre d' un tros de vidre trencat, hi veig un quadret ab una fotografia esgroguehida. Es lo retrato en vida de la persona allí enterrada; sembla l' retrato d' ua mort.

En aquell cementiri hi jauhen per sempre molts homes notables, morts fa cincuenta ó més anys. A mi solzament m' atrauen los noms de LARRA y ESPRONCEDA. Al nitxo de LARRA, l' suicida, encara hi ha l' ramell de flors que hi vaig posar l' altre dia. Lo vent s' emporta les fallas que venen cap a mí. Al nitxo de Espronceda no hi ha res: en la pedra de tanca no s' llegeix més inscripció que l' nom del gran poeta.

Surto a esbargirme al pàti, ahont hi ha més ayre y més llum. Allí l' cementiri sembla que hagi estat profanat per les turbas en rebelió. Hi ha varias sepulturas obertes. En una llosana de marbre blanch en que s' llegeix lo nom d' una noya de setze anys, veig una negre professió de formigas....

Per entre les tombas y netejantse l' bech en lo cantell d' una creu de ferro rovellat, hi corre una mèla axialada, que es del guardiá del fossar.

Allà, al fons del pàti, s' alsan algunes xiprers que's bambolejan y s' decantàn cap fora de la paret, com si volguessin sortir d' aquell lloch.

He anat a guaytar el pont que m' dichen l' òario. Sembla que m' atreya, y he fugit com d' una mala temptació.

Al encaminarme a la porta, los derrers raigs de sol reflectaven en un fanalet de nitxo: sembla que estés encés, y aquella claror estranya per mí simbolisava quelcom la flama del geni que s'estingeix.

En aquell contràst que feya l' rumor de fora ab lo silenci de dintre, m' ha semblat determinar-se la idea del *ser* y del *no ser* y he comprés qu' es una mateixa cosa.

Y les moixous seguian fent: *piu-piu*, volejant en torn de la campana muda, y tornà a grinyolar la porta de ferro, al obrirla y tenir-la l' vell sòrt que regava les flors.

+ BORTENSI GÜELL.

Endressa

De Berga cap Airà,
hont el Cel més blau hi ha
del gran poble Català
s' hi aixeca una masia
que de tot hi trobareu:
desde l' most al macabau
y ab té us dich que, si hi aneu
no us sabrà greu la visita.
Lluny del trahut de ciutat,
d' un arbre a l' ombra sentat
ab tota tranquilitat
un alsa l' porró y xarrica
y, atent al cant del auzell
aspira l' dols oronell,
tot admirant lo més bell
de les serras que s' oviran.
Quin viure ioh Deu! més felisi
voltat d' aquell paradís
ab vertiginous encís
un passa de mort a vida
veyentne tanta abundor
que, Natura tota amor
obrintli de plé son cor
regala a ciutats y vilas!!...
Oh, vos Ramón Petxamé
que son de ca l' Castanyè
el que podeu té y desfè
lo que n' vostra pensa niuha;
vos com president (no rey)
establiuhi com a Lley
al fer l' aplech del Remey
en la venerada Ermita
la condició de que tots
els assistents fassin vot
pera donar nova vida
a la terra qu' estimém,
a la Patria que perdrém
si junts avuy tots no fem
un va-y-tot y, com guspira,
desde l' Ebre al Cap de Creus,
per platjas y per conreus
confonentse varias veus
no entoném triomfal himne
en l' era allà hont teniu
vostre inviolable nin,
y esplendent el Sol somriu
demunt d' aquella masia
que a mitj camí d' Airà
estoixa tot lo que hi ha
en el cor d' un ciutadà
qu' a LLIBERTAT reveindica.

SALVADOR BORRUT Y SOLER.

Recort

A la memòria de la meva mare

Que n' es de llach aqueix camí de penas, y sempre emboirat, sempre enterbolit per lo presentiment de que signi etern, interminable!

Com les anyoro en mitj de la confusió y tristesa que m' enrotilla aquellas hores de sol, dias expléndits que com jardins de flors boniques hi endormiscaba l' ànima.

May mes embellireu la meva vida, tot s' acabat... Ni l' brilleig d' una estrella per guiar-me, ni una alauda d' ayre per referme, tot resta mort, tot ens parla d' un dol que arreu s' estén y m' aclapara...

No se que fer, ni ahont vaig, lo meu cervell divaga cercant adelerat quelcom que puga consolarme y m' veig altre espay que llarga carretera atapahida d' ombre, que mirades de lluny, un cop passadas, son tan negres qu' me estrenyen lo cor malmés per la ferida.

No vull pas deturám, que si reposo, per reparar al cos de la fatiga, l' ànima s' desperta sola altre vegada, y em parla d' allavors, de quant gosaba de quan sentia en men front lo bes que tant anyero, de quan le

viure era per mí cosa sagrada perque hi havia qui de questa vida s' en farjava ilusions que l' enyeaban.

Tot s' ha desvanescut, y el recorderho m' en sento anyoredis y plé d' engoixa: Jo prou ho aprofitava mes ore que ja es lluny me sembla qu' era poch lo que hi gosiba... ore que ne veig res, y visor entre tembres entenç la boniquesa d' aquell esot de llum....

No, no puch respirar, aqueixos reorts espreman la meva ànima y m' matan poch a poch, sense trobar lo consol que be hi deu esser quan lo camí no es combat encara...

Caminém mes; lo recort es just que m' acompanyi, mes sempre caminant portantlo dintre, cuydantlo aprop del cor perque s' arrelí y escolti en hermos fruyt quan sigui l' hora, que aqueste arribarà si tots no m' deixa.

Ab llàgrimes he regat trossos de terra abont neixeren les flors que guarniran l' altar abont haig de venerarlo. Recort d' amor sagrat jo 't beneheixo, vull rebre lo teu petó per oferirlo al que trobi de bò en eixa caminada, tant plena de dolors y de tristesses. De gratitud serà una belle mostra.

Serà lo sagell sent d' una ànima é un' altre ànima, que ha sapgit gaudir-se ab la tendresa que ella amorsament hi prodigava.

A. SPAU VILAPLANA.

17 Febrer 1900.

"La venjansa"

(DE HULAUD)

Ab sa daga l' escuder mata, vil, a son seyor, volent ser comte com ell galant y batallador.

Enfonza en son pit la fulla del acer, d' odi glatint, y l' cadavre fret lo llença al fons del caudalós Rhin.

Del difunt caballé l' traço vesteix l' escuder rabiós; lo caball del comte munta tot ufà, tot orgullós.

Prén las bridás y's disposa a passà l' pont escapat... Pró'l caball en sech se para en mitj del pont, com clavat.

Al ventre l' espuela enfonza del caball, y aquest no's mou... Tot d' una brinca y l' tira daltabaix del pont .. (Y prou).

J. BARBANY.

CRÒNICA

Observacions Meteorològicas

del dia 24 de Febrer de 1900

FACILITADAS PER D. RAMON GISPERT

Horas d'obser- vació	Baròmetre aneroide	Grau d'hu- midat	Pluja en 24 horas	Aigua evap. en 24 h.	Estat del cel	Obser- particular
9 m.	753	74	'	41	Ras	
3 t.	755	28				

Horas d'obser- vació	TEMPERATURAS		VENTS	NUVOLS		
	Màxima	Minim.	Ter. tip.	direcc.	classe	can.
9 m.	Sol. 29	8	13	S.	Cumul	04
3 t.	Sombra 20	17		S.		07

LLUIS QUER Y CUGAT

Apesarats pel greu que en lo més fons del pit nos ha causat la mort d' amich tant volgut, escrivim aquestes ratllas mal girbadas, ja que nostre cervell escorat no pot coordinar ideas, pera cumplir ab un deber sagrat de gratitud, deber contret no solzament per la amistat que ab ell nos unia, sino principalment perque som fills de Reus.

La mort de D. Lluís Quer endela l' escut de nostre poble, es una de les branques més ufanoses arrebastada per la enmatzinadora elenada de la mort. Per això se mort ha sigut sentida y plorada per Reus enter, plor que a més del sentiment es produxit per l' egoisme, pero no per l' egoisme baix y rastrer sino perque en ell veyam un fill entusiasta del seu poble, dispositat sempre a tota mena de sacrificis pera enaltirlo, pera fer-lo gran y digne, un reusenc d' aquells que per dissot tant escassejan.

Ha mort jove, relativament, contava sola 50 anys y justament en la època en que Reus més necessitava

d' ell ja que cumplint dignament lo càrrec de regidor, se desvetllava pera portar à la pràctica projectes que podien reportarnos veritables bens y sobre aquest punt qui deu plorarlo ab sentit condal es lo «Centro de Lectura», societat de la que ell n' era President y per le que 's desvetllava sens parar com ho prova la idea de la construcció d' un teatre d' istiu, la qual estava ja à punt de portarse à la pràctica. La Província no ha volgut que poguessim asseborir le obra del maleguanyat amic, deixantnos desconsolats y esma-perduts.

De su mort se'n ressentirà també la literatura pàtria ja que ell n' era un ferm cultivador com ho proven sus obres teatrals y sus nombrosas composicions poèticas publicadas en diferents revistas catalanas y especialment en «El Eco del Centro de Lectura».

Descansí en pau tan digne reusençó, mentrest tot Reus lo plora y resa per ell y nosaltres com a fills d' aquest poble y com amics seus que forem repetitivs a sa desconsolada familiá lo condol de nostre més sentit pésam.

Una de les tonterías mes grosses que s' han dit al Congrés espanyol, y aixó que se n' hi diuhent tantes, es la d' en Romero Robledo de que a Catalunya la majoria dels catalans no entenen lo català.

Aquí, gracies a Déu, no n' hi ha de tants de benaventurats. Aquí tothom entén y parla l' català, molts entenen y parlen l' italià y l' francès y a centenars n' hi ha que, a mes d' aquestes llengües, ne parlen un parell ó tres d' altres, porque parlém de l' idea de que l' saber no ocupa lloc y no n' s' creyem que la nostra llengua sia universal ni molt menos. La única que no n' s' creyem per saber es la castellana, porque un cop han dit que s' hi va escriure l' «Quijote» ja no s' queda res més per dir. Pebla infelissa! Y que n' carregarià pocas de conducteras ab aquest bagatge!

En canvi si volen saber res de nou en bona literatura, si no volen caminar a les palpentes en Agricultura, en Física, en Química, en Historia natural, en Astronomia, en Geología, en estudis de las antigas civilizaciones, en Art etc. excèptera, quedem tan ben servits sabent lo castellà com sabent lo llenguatge de les kàbilas del Marroc.

Aquí, tots parlém com la lley de Déu mana. Y n' hi entenem tant bé, que no hi ha por de que confonguem un gegant ab un nano, ni un presseguer ab una paperina.

Si no tinguessim de fer les ccc, no vull dir que a rats perduts y per si un dia en Mercado arribés a ser Ministre, no l' s' prenguassim la llengua del Quijote, que, no ho diguin a ningú, pero no me la he pogut empassar mai d' una tireda.

Las ccc, son las que se n' entravessen, com a les ecas las nous que s' hi donan a França perque s' engreixin en quinze dies.

Si no fossin las ccc, qualsevol que m' sentís parlar en castellà m' pendrà per un valisoletano. Fins enraonem ab las galtes inflades, com ho deya un amic meu que passava per una espasa a la Universitat.

No tothom te la sert d' haver estudiad llatí als seminaris hont hi recargoless unes paces y unes oracions que en lloc de dites per un vigatà ó per un de la Seu d' Urgell sembla que les diga en madrileny. Y l' romans que s' ho arreglessen com volguessin, que a Vich y la Seu no n' han de fer res de lo que feyan a Roma. Aquell ccc que trenca l' cor l' haig de sentir cinch minuts de carrera.

Pero què fem los catalanistas, que no li aixequem un monument a n' en Romero Robledo? Espererem a que sia mort quan nos distregui de l' idea un altre toc de timbals com ell?

Sembra impossible, essent tan fàcil fer les pedestals. Un se'n va a un fuster y li encarrega una caixa de metro cúbich, com aquell que te de fer un embarch per Amèrica; a sobre s' hi posa una caixa de sucre, sobre la caixa de sucre una caixa de cajetillas; sobre la caixa de cajetillas un caixó de figas secas, y sobre l' caixó de figas secas una capsa de puros de la Habana. Mica més mica menos, això es un pedestal. En quant al escultor, com en Romero te una fesomia, feta a cops d' aixa, no es fàcil que li esquerri.

No n' s' deixem esparir la oació de ferri un monument, que podríem penedirnos.

Ahir é la tarda arribà a la veïna ciutat lo Capità General de Catalunya, Sr. Delgado, lo qual demà diumenge, en le primer tren de Tarragona passarà a aquesta ciutat ab lo propòsit de revisar les tropes que guarnen aquesta piazza.

Aquesta nit se celebraran balls en les societats «El Circulo» y «El Olimpo». En aquesta è petició de algunes senyores socis que ho tenen concedit per la Junta de la mateixa.

A més en «La Palma» tindrà lloc un ball de disfresses humorístich.

Les estudiantinas que durant los dies de carnaval recorren els carrers y societats d' aquesta ciutat, seràn una del «Eco Republicano», altra de «La Fletxa» y altra de lo «Circul Artístich Català».

Ha sigut denunciat nostre benvolgut confrare La Veu de Catalunya per la publicació del article titulat El viatge de la Reina.

Sentim aquest nou percans y com que creyem que en dit article no hi havia res injuriós contra S. M. es-perem que no passarà aquesta denuncia d' esser una de tantas com pera aclarar-nos nos fan cada dia nostres enemics, que, mal los pés, ho son també de les regions totas que hem de sofrir son desastrós govern.

Le Sr. Bisbe de Lleida retornà ahir cap a la capital de la seva diòcesis, després d' haver passat alguns dies a Barcelona.

Lo recordat en lo dia d' ahir en la Administració de Consums per diferents espècies puja la cantitat de pessetas 1170'83.

Secció oficial

Alcaldia Constitucional de la ciutat de Reus

En virtut de lo disposat en la Real ordre del Ministeri de la Gobernació de feixa 29 Desembre últim, lo diumenge 4 de Mars pròxim vinent a las nou del matí se procedirà pel Excm. Ajuntament d' aquesta ciutat, a la revisió de las exemptions ó excepcions que foren regonegudes als minyons dels reemplassos de 1897, 1898 y 1899 com compresos als articles 83 y 87 de la vigent Lley de Reemplassos de 21 d' Octubre de 1898 tal com prevenen los articles 90 y 100 de la mateixa, a quin efecte l' Excm. Ajuntament se trobarà constituit en la Sala de la suprimida Audiencia, situada al ex-convent de Sant Francesch.

Lo que s' anuncia pera general coneixement.

Reus 24 Febrer 1900.—L' Alcalde, Pan Font de Rubinat.

Centro de Lectura

La Junta de Gobern y Secció d' Instrucció pregan encaraescudament als senyors socis, se dignin concorre avuy diumenge, a las deu, al local del «Centro» pera assistir al acte del enterro del inoblidable President de dita societat don Lluís Quer y Cugat.

Reus 25 de Febrer de 1900.—P. A. de la J. de G.—Lo Secretari de torn, P. Pellicer y Serra.

El Olimpo

Se participa als senyors socis que en la nit del pròxim diumenge tindrà lloc en los salons d' aquesta societat, un ball extraordinari de disfresses, que serà amenistat per la aplaudida banda del «Centro de Lectura» y començarà a dos quarts d' onze en punt.

No haventhi temps pera repartir a domicili las invitacions pera senyora, se suplica als senyors socis se serveixin recullirlas en la conserjeria.

Reus 23 Febrer 1900.—P. A. de la J. de G.—Lo Secretari, Antoni Ginestà.

Registre civil

del dia 23 de Febrer de 1900

Naixements

Maria Gispert Roig, de Joseph y Rosa.—Isabel Gargallo Estivill, de Francisco y Isabel.—Maria del Pilar Aragones Jordà, de Joseph y Pilar.—Emilia Garella Huguet de Pan y Josepha.—Maria-Teresa Querol Eulalia, de Agustí y Emilia.

Matrimonis

Cap.

12 ANYS
XAROP SERRA

es lo millor remey pera combatre per crò-nica y rebelde que sia tota classe de.....

de continuades curacions y d' una acceptació general, son las millors probas pera demostrar que 'l

Detunçons
Josepha Garriga Grant, 74 anys, plessa de la Senoh,
27.—Maria-Teresa Borràs Vallès, 78 anys, Hospital Civil.

Seccló religiosa

Sant d' avuy.—Sant Just.

CULTS RELIGIOSOS

Parroquia de Sant Francesch

Auy a les vuit del matí tindrà lloc la Comunió general en Nostre Senyora dels Dolors y a dos quarts de cinc de la tarda la funció mensual ab exposició de S. D. M. Lo dilluns y dimarts a dos quarts de sis de la tarda se celebrarà exposició menor en desagraví dels descostos d' aquests dies.

Santuari de Nuestra Senyora de Misericordia

Demà dilluns a dos quarts d'onze hi haurà Missa ab orga, a expensis d' una persona devota.

Sant de demà.—Sant Nestor.

Seccló comercial

J. Marsans Rof

Representant en Reus: JOAQUIM SOCIATS

CARRER SANTA AGNA, 26. (Teléfono núm. 21)

Cotisió a Barcelona a las 4 de la tarda d' shir:

Interior	70'30	Aduanas	101'62
Exterior	'	Norts	55'10
Amortisable	'	Fransas	49'80
Cubas 1896	82'37	Orenses	16'85
Cubas 1890	68'87	Obs. 6 0 0 Fransa	95'
Filipinas	87'12	Id. 6 0 0	50'
Exterior París	68'80	Id. 3 0 0	'

GIROS

París	31'70	Londres	33'18
-------	-------	---------	-------

Ordres de Bolsa pera Barcelona Madrid y París.—

Compra y venda al comptat de tota classe de valors.

Descompte de cupons.—Compra de monedes d' or y bitllets de tots los païssos.—Gires sobre Barcelona y Madrid.

Bolsi de Reus

CARRER MONTEROLS, NÚMERO 27

Cotisió a Barcelona a las 4 de la tarda del dia d' shir.

Interior	70'33	Cubas del 86	82'37
Orenses	16'85	Cubas del 90	68'95
San Juan	'	Aduanas	101'62
Norts	55'10	Ob. 5 0 0 Almansa	98'
Fransas	49'65	Id. 3 0 0 Fransa	50'
Filipinas	87'		

PARÍS

Exterior	68'75	Madrid	
----------	-------	--------	--

GIROS

París	31'70	Londres	33'18
-------	-------	---------	-------

Anuncis particulars

RUPESTRIS LOT

Hi ha sis mil barbats superiors pera vendre Junts ó en part.

OLIVA Plaça Baluart (a) Garrofas

CAFÉ CENTRAL

Per cessar en aquest negoci lo duenyo de dit establecimiento, lo vendrà mitjantsant tracte personal.

Pera informes al mateix duenyo.

Interessant als viticultors

CARTILLA RÚSTICA

PERA US DEL CULTIVADOR

DE LA

VINYA AMERICANA

PUBLICADA

Per la Redacció de «El Labriegos»

Vista la bona acollida que ha merescut la primera edició d' aquesta CARTILLA RÚSTICA impresa en idiomà català, tota vegada que s' vegé agotada en un breu espai de temps, la Redacció de «El Labriegos» cregué convenient procedir a sa reimpressió al castellà, degudament aumentada.

Dita CARTILLA la forma un volumen en 8.ª major de 140 pàginas y s' ven al preu de 6 rals l' exemplar en aquesta impremta.

Imp. de C. Ferrando.—Plaça de la Constitució.

La que paga més contribució de la pro-vincia.

mos

Farmacia Serra</

